

Anestesia­lääkäreiden työvoimatilanne syksyllä 2008:

Anestesia­lääkäreille riittää töitä

Lääkäriliiton valtakunnallinen alaosasto Suomen Anestesiologit toteutti maaliskuussa 2006 anestesiaylilääkäreille suunnatun kyselyn, jonka tarkoituksena oli kartoittaa anestesia­lääkäreiden työvoimatilannetta maaliskuun 2005 ja maaliskuun 2006 väli­senä aikana. Aloite kyselyn tekemisestä tuli tuolloin Hyvinkään sairaalan anestesiaylilääkäri Harri Tohmolta. Kyselyn tulokset julkaistiin Finnanestin numerossa 4/2006¹.

Kyselyn perusteella voitiin vetää johtopäätös, jonka mukaan työvoiman saatavuus olisi ollut hiukan paranemassa. Etenkin erikoistumassa olevien lääkärien saatavuus oli parantunut aikaisempaan verrattuna. Keikkafirmojen palveluja käytettiin vähän. Yliopistosairaaloissa tilanne oli parempi kuin keskus- tai aluesairaaloissa.

Koska todellista anestesia­lääkärilä­tilannetta on vaikea arvioida tilastotietojen perusteella, alaosaston johtokunta päätti uusia työvoimakyselyn. Syksyn 2008 aikana lähetettiin yliopisto-, keskus- ja

aluesairaaloiden ylilääkäreille sähköpostitse uudistettu kysymyslomake, jossa tiedusteltiin osittain samoja asioita kuin aikaisemmasakin kyselyssä. Tällä kertaa ylilääkäreiltä ei pyydetty täsmällisiä lukuja avoimista erikoistai erikoistuvien lääkärien viroista. Vuosien 2006 ja 2008 työvoimakyselyjen kysymykset esitetään taukoissa 1 ja 2.

Uuden työvoimakyselyn perusteella näyttää siltä, että erikoislääkäreiden saatavuus on pysynyt ennallaan tai huonontunut. Positiivista on, että erikoistuvia lääkäreitä on aiempaa enemmän ja joi-

Osa-aikatyö kiinnostaa lääkäreitä

Lääkäriliiton kyselyn mukaan Suomessa oli maaliskuussa 2008 laillistettuja lääkäreitä yhteensä 22 451, joista työikäisiä 18 856 ja näistä töissä 16 287. Naisten osuus oli 56 prosenttia. Kymmenessä vuodessa naislääkäreiden osuus sairaaloiden lääkäreistä on noussut 44 prosentista 53 prosenttiin. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueella toimii noin kolmannes kaikista työssä olevista lääkäreistä. Yliopistojen sairaanhoitopiireissä työskentelee lähes 70 prosenttia lääkäreistä.

Miehistä 69 prosenttia ja naisista 58 prosenttia oli suorittanut erikoislääkäritutkinnon. Anestesiologeista yli 90 prosentilla on päävirka sairaalassa. Päätoimisia yksityispuolen anestesia­lääkäreitä oli 21 ja sivutoimisia 114.

Osa-aikatyötä tekevien lääkäreiden määrä on kol-

minkertaistunut kymmenessä vuodessa. Naislääkäreistä keskimäärin 20 prosenttia ja mieslääkäreistä 13 prosenttia teki osa-aikatyötä. Osa-aikatyö on yleisintä ikäryhmässä 60–63-vuotiaat. Sairaaloiden lääkäreistä 47 prosenttia työskentelee yliopistollisessa keskussairaalassa.

Lääkärikysely 2008, Suomen Lääkäriliitto

AvvYH-Hankala

Lääkäriliiton Suomen Anestesiologit -alaosaston sihteeri Päivi Nieminen esitteli syksyllä 2008 tehdyn työvoimakyselyn tuloksia alaosaston vuosikokouksessa Vuokatissa.

Taulukko 1. Kysely anestesiaalääkäreiden työvoimatilanteesta vuonna 2006.

1. Onko klinikassasi viimeisen vuoden aikana auki olleisiin erikoislääkärin virkoihin ollut hakijoita
 - a. 0
 - b. 1–2
 - c. 3–4
 - d. 5 tai enemmän
- 1.1 Jos virkojen aukipanoja on ollut useita, niin vastaa erikseen kunkin viran osalta!
2. Onko klinikassanne viimeisen vuoden aikana auki olleisiin erikoistuvan lääkärin virkoihin ollut hakijoita
 - a. 0
 - b. 1–2
 - c. 3–4
 - d. 5 tai enemmän
- 2.1 Jos virkojen aukipanoja on ollut useita, niin vastaa erikseen kunkin viran osalta!
3. Onko erikoislääkäreiden saatavuus tällä hetkellä parempi vai huonompi kuin vuosi sitten?
 - a. paljon parempi
 - b. parempi
 - c. samanlainen
 - d. huonompi
 - e. paljon huonompi
- 3.1 Mistä arvelet mahdollisen muutoksen johtuvan?
4. Onko erikoistuvien lääkäreiden saatavuus tällä hetkellä parempi vai huonompi kuin vuosi sitten?
 - a. paljon parempi
 - b. parempi
 - c. samanlainen

- d. huonompi
- e. paljon huonompi
- 4.1 Mistä arvelet mahdollisen muutoksen johtuvan?
 5. Käytättekö keikkafirmojen ("reppufirmojen") anestesiaalääkäreitä?
 - 5.1 Jos käytätte, niin käytättekö päivätyössä, päivystyksessä vai molemmissa?
 - 5.2 Kuinka suurella vuosityöpanoksella käytätte mainittuja?
 - 5.3 Miksi käytätte keikkafirmojen lääkäreitä anestesiaalääkärin tehtävissä?
 - 5.4 Käyttäisittekö keikkafirman palveluja, jos niitä olisi helpommin saatavilla myös anestesiologian alalla?
6. Onko klinikassanne ulkomaalaisia erikoislääkäreitä joko EU-maista tai niiden ulkopuolelta?
 - 6.1 Jos on, niin onko heidät palkattu klinikkaanne suoraan vai välitysfirman kautta?
 - 6.2 Toimiiko klinikassanne ulkomaalaisia lääkäreitä amanuenssin tehtävissä? Jos vastaus on kyllä, mainitse myös lukumäärä.
7. Arvioi klinikkanne lääkäritilannetta syksyllä 2007 – onko se parempi vai huonompi kuin nyt?
8. Muuta mainittavaa

Taulukko 2. Kysely anestesiaalääkäreiden työvoimatilanteesta vuonna 2008.

1. Onko klinikassasi viimeisen vuoden aikana auki olleisiin erikoislääkärin virkoihin ollut hakijoita?
2. Onko klinikassanne viimeisen vuo-

- den aikana auki olleisiin erikoistuvan lääkärin virkoihin ollut hakijoita?
3. Onko erikoislääkäreiden saatavuus tällä hetkellä parempi vai huonompi kuin vuosi sitten? Mistä arvelet mahdollisen muutoksen johtuvan?
4. Onko erikoistuvien lääkäreiden saatavuus tällä hetkellä parempi vai huonompi kuin vuosi sitten? Mistä arvelet mahdollisen muutoksen johtuvan?
5. Kuinka paljon teillä on pysyvästi täyttämättömiä erikoislääkärin vakansseja?
6. Onko yksikössänne työmäärään nähden riittävästi työntekijöitä? Joudutaanko töitä perumaan suunnittelemattomasti lääkärin riittämättömyyden vuoksi? Onko peruminen säännönmukaista?
7. Paljonko yksikössänne on osa-aikaisia työntekijöitä? Kuinka työnantaja suhtautuu asiaan?
8. Käytättekö keikkafirmojen anestesiaalääkäreitä?
9. Onko klinikassanne ulkomaalaisia erikoislääkäreitä joko EU-maista tai niiden ulkopuolelta? Jos on, kuinka pitkään ovat olleet ja ovatko pysyviä?
10. Kuinka monta erikoislääkäriä/erikoistuvaa lääkäreitä voisitte työllistää välittömästi?
11. Miten näet anestesiaalääkärin tulevaisuuden työnkuvan ja anestesiaalääkäreiden riittävyyden?
12. Muita asioita, joita haluat tuoda julki anestesiaalääkäreiden riittävyydestä, toimenkuvasta tms.

hinkin paikkoihin heitä olisi tulossa enemmän kuin voidaan ottaa. Uusi uhkatekijä on paheneva pula osavasta leikkaussalihoitajista. Kaiken kaikkiaan anestesiaalääkäreiden työvoimatarvetta on vaikea ennustaa. Tehtäväkuva muuttuu ja laajenee, joten todennäköisesti lähitulevaisuudessa tarvitsemme entistä enemmän anestesiaalääkäreitä sel-

viytyäksemme nykyisistä ja uusista tehtävistä.

60:lle erikoislääkärille heti töitä

37:ään lähetettyyn kysymyslomakkeeseen saatiin 30 vastausta. Pohjois-Pohjanmaan alueen sairaalat vastasivat tällä kertaa huonosti. Yli-

opistosairaaloista yksi jätti vastauksensa huonompi (89 % ja nyt 81 %).

Erikoislääkärin virkoja on ollut vähän auki vuonna 2008. Usein niitä ei ole haluttu laittaa auki, koska oletuksena on ollut, että hakijoita ei ole. Erikoislääkäreiden saatavuus oli syksyllä 2008 aikaisempaan verrattuna ennallaan tai huonompi.

Erikoistuvien lääkäreiden virkoja ei ole myöskään laitettu systemaattisesti auki. Tulijoita on ollut kuitenkin muissa kuin yliopistosairaaloissa paikoitellen jopa enemmän kuin voidaan ottaa.

Anestesiaalääkäreiden riittämättömyyden vuoksi leikkaussaleja on suljettu tai toimenpiteitä peruttu vain satunnaisesti. Sulkemisia ja peruutuksia on tapahtunut enemmänkin hoitajien riittämättömyyden vuoksi.

Osa-aikaisia anestesiologeja oli sairaaloissa yhteensä 32. Suurin osa heistä työskenteli HYKS:ssä (20 kpl). Osa-aikaisuuteen suhtauduttiin periaatteessa positiivisesti, vaikka se lisäsi käytännön ongelmia päivittäisten työtehtävien jaossa. Ainoastaan yksi ylilääkäri ei tiennyt työnantajan virallista kantaa osa-aikaisuuteen.

Syntyperältään muita kuin suomalaisia anestesiaalääkäreitä oli useimmissa sairaaloissa. Useat näistä työntekijöistä ovat olleet Suomessa useita vuosia ja monella heistä on jo Suomen kansalaisuus.

Kyselyn mukaan vakituiseen tai sijaisvirkaan palkattaisiin heti yhteensä 60 erikoislääkäreitä ja 18 sairaalalääkäreitä.

Anestesiaalääkärin laajeneva työnkuva huolestuttaa

Useissa vastauksissa tuotiin esiin huoli anestesiaalääkäreiden laajentuneesta työnkuvasta. Uutena työ-sarkana ovat tulleet ns. ulkoanestesia- ja -sedaatiot. Myös perinteisen anestesiologian jakautuminen anestesiaan, tehohoitoon, ensihoitoon ja kivunhoitoon nähtiin uhkakuvana. Miten turvata teho-osastojen toiminta etenkin yliopistosairaaloita pienemmissä sairaaloissa, jos tehohoito eriytetään anestesiologin voi olla vaikea ylläpitää riittävää pätevyyttä kaikilla osa-alueilla. Pieniin sairaaloihin ei kuitenkaan riitä erityisosaajia, vaan siellä tarvitaan kaikkien anestesiologian osa-alueiden osaamista.

Alla olevassa taulukossa (Taulukko 3.) on esitetty vuosittain 63 ikävuoden saavuttavien anestesiaalääkäreiden lukumäärät ja erikoislääkärin oikeudet saavien uusien anestesiaalääkäreiden määrät. Valmistuvien määrät on saatu Lääkäriliitosta erikoistumisohjelmaan ilmoittautuneiden mukaan. Vuoden 2013 jälkeen on valmistumassa 33 anestesiaalääkäreitä. Valmistuvista ei ole

paikkamaan nykyistä vajausta puhumattakaan vastaamisesta laajenevan toimenkuvan synnyttämään lisätarpeeseen. Näillä koulutusmäärillä pysytään ehkä nykyisellä työvoiman tarjonnan tasolla, jos kaikki nykyiset anestesiaalääkärit pysyvät terveisinä oletettuun eläkeikään 63 vuotta.

Tulevaisuuden tarvetta vaikea arvioida

Anestesiaerikoislääkäreiden saataavuus ei ole korjaantunut aikaisempaan kyselytutkimukseen verrattuna. Erikoistuvan vaiheen lääkäreitä on aiempaa enemmän, joten alalla näyttää olevan edelleen vetovoimaa. Tilanne ei kuitenkaan toistaiseksi näy niissä virallisissa luvuissa, joiden avulla voidaan arvioida anestesiaalääkäreiden riittävyyttä tulevaisuudessa. Laajentunut työkuva voi vielä kasvattaa tulevaisuudessa anestesiaalääkäritarvetta. Tulevaisuuden mahdollinen päivystyspisteiden väheneminen lisää jäljelle jäävien päivystyspisteiden työmäärää ja siten niissä tarvittavaa päivystävien lääkärin määrää, joten sekään muutos ei ratkaise anestesiaalääkäreiden riittävyysongelmaa.

Kirjallisuus

Tuukkanen Johanna. Alalla on imua, mutta vielä ei ole varaa hengähtää – anestesiaalääkäreiden saatavuus keväällä 2006. *Finnanest* 2006; 39: 299–302.

*Päivi Nieminen, erikoislääkäri
Jorvin sairaala
SLL Suomen Anestesiologit
-alaosaston sihteeri*

Taulukko 3. 63 vuotta täyttävät anestesiaalääkärit ja uudet erikoislääkärit vuosina 2009–2013. Lähde: Suomen Lääkäriliitto

Vuosi	63 v. täyttäviä	Uusia erikoislääkäreitä
2009	20	18
2010	17	27
2011	15	31
2012	11	17
2013	18	17